

ЗАКОН за експортното застраховане

Обн., ДВ, бр. 61 от 29.05.1998 г., изм. и доп., бр. 112 от 29.12.2001 г., бр. 92 от 15.10.2004 г., изм., бр. 103 от 23.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г.

кн. 6/98 г., стр. 96; кн. 11/2004 г., стр. 207

т. 6, р. 2, № 275

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) С този закон се уреждат условията и редът за застраховане и презастраховане за сметка на държавата на експортни рискове, посочени в чл. 3, ал. 1, свързани с производство и износ на български стоки и услуги или с осъществяване на български инвестиции в чужбина.

(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г., изм., бр. 92 от 2004 г.) Застраховането по ал. 1 осигурява търговците в случаите на понесени от тях имуществени вреди, настъпили вследствие на търговски или политически риск.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) Застраховането по ал. 1 има за цел:

1. осъществяване на националната стратегия в областта на външнотърговския обмен и реализиране на български инвестиции в чужбина;

2. развитие на експортния потенциал на страната и повишаване конкурентноспособността на износа на български стоки и услуги на международните пазари.

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) (1) Дейността по този закон се извършва от акционерно дружество "Българска агенция за експортно застраховане", наричано по-нататък "БАЕЗ" - АД. Застрахователните и презастрахователните договори се сключват от името на "БАЕЗ" - АД.

(2) Държавата, представлявана от министъра на икономиката, притежава не по-малко от 95 на сто от капитала на "БАЕЗ" - АД.

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) (1) Дейността за сметка на държавата по този закон обхваща застраховане и презастраховане на непазарен риск, включително следните експортни рискове:

1. производство на български стоки и услуги за износ;
2. финансиране на износа на български стоки и услуги;
3. български инвестиции в чужбина срещу политически риск;
4. банкови кредити, предназначени за реализиране на български инвестиции в чужбина;
5. банкови гаранции, свързани с осъществяване на износ на български стоки, както и извършването на услуги, или свързани с изпълнението на проекти с международно финансиране;
6. предекспортно финансиране;
7. презастраховане на застрахователни договори за рискове по т. 1 - 6 и ал. 2, сключени от чужди институции за експортно застраховане, при условията на взаимност.

(2) Дейността за сметка на държавата по този закон обхваща и застраховане срещу пазарен риск на експортни кредити, свързани с производство и износ на български стоки и услуги или с осъществяване на български инвестиции в чужбина, които не могат да бъдат застраховани или презастраховани на застрахователния пазар свободно, в случаите от съществен интерес за националната икономика, въз основа на решение на Междудомствения съвет по експортно застраховане.

(3) Във връзка с осъществяването на дейността по ал. 1 "БАЕЗ" - АД, може да осъществява дейност по предоставяне на услуги на чуждестранни институции за експортно застраховане при условията на взаимност.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) Непазарен риск по този закон е:

1. краткосрочен търговски и политически риск, с изключение на риска, определен в чл. 5 като пазарен;
2. средносрочен търговски и политически риск, с изключение на риска, определен в чл. 5 като пазарен;
3. дългосрочен търговски и политически риск.

(Глава втора, загл. отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) Пазарен риск по този закон е всеки търговски или политически риск за срок до две години, при който длъжник по договора за износ е частноправен или публичноправен субект, който е юридическо или физическо лице от държава, определена като държава с пазарен риск.

(2) Списък на държавите с пазарен риск по ал. 1 се приема и обнародва в "Държавен вестник" от Министерския съвет.

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) Политически риск по този закон е:

1. настъпване на извънредни обстоятелства в държавата на длъжника или в трета, свързана с плащанията държава, възпрепятстващи уреждането на задължения, свързани с производството и износа на български стоки и услуги или с осъществяването на български инвестиции в чужбина, в това число:

а) възникване на политически събития, като война, преврат, граждански безредици, бунтове, стачки, ембарго, както и природни бедствия или други събития със сравним ефект;

б) обявяване на общ мораториум върху плащанията;

в) промени в режима на валутните плащания;
г) приемане или изменение на нормативни актове или решения на правителството или на друг държавен орган;

д) конфискация или национализация;

2. отказ за плащане или просрочване на дължимото плащане повече от 3 месеца, когато длъжник е чужда държава, държавен орган или държавна организация на чужда държава, за които не може да се приложи процедура по обявяване в несъстоятелност;

3. ограничения или забрана за износ на стоки или услуги в изпълнение на задължения по международни договори, по които Република България е страна, пречателни за изпълнението на сключени преди тяхното въвеждане договори за износ.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) (1) Търговски риск по този закон е:

1. неплатежеспособност или обявяване в несъстоятелност на длъжника по договора;
2. закъснение на дължимо плащане повече от 3 месеца след настъпване на датата на плащането, указана в договора, по причини, несвързани с изпълнението на договора;
3. едностранно прекратяване на договор от длъжника без наличието на правно основание за това;
4. отказ на длъжника да приеме стоките или услугите - предмет на договора, без наличието на правно основание за това.

(2) В случаите по ал. 1 не е налице търговски риск, когато длъжник по договора е чужда държава, държавен орган или държавна организация на чужда държава.

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) При застраховане по чл. 3, ал. 1 размерът на застрахователното обезщетение е не повече от 90 на сто от застрахователната сума при застраховане срещу политически риск и не повече от 85 на сто от застрахователната сума при застраховане срещу търговски риск.

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) В закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средствата от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) Средствата по ал. 1 се предоставят при недостиг на средствата по сметката по чл. 14, ал. 2 въз основа на решение на Междудомствения съвет.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., нова, бр. 92 от 2004 г.) При недостиг на средствата по ал. 1 разликата се покрива за сметка на бюджета на Министерството на икономиката.

Чл. 10. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) (1) "БАЕЗ" - АД, може да сключва застрахователни и презастрахователни договори по чл. 3 до размера на застрахователния си капацитет.

(2) Застрахователен капацитет е сборът от:

1. общия размер на застрахованите кредитни лимити по сключени застрахователни договори от "БАЕЗ" - АД, по този закон;
2. общия размер на кредитните лимити по този закон, одобрени и предложени от "БАЕЗ" - АД, на потенциалните застраховани износители или инвеститори;
3. общия размер на кредитните лимити, по които "БАЕЗ" - АД, е презастраховател, съгласно чл. 3, ал. 1, т. 7;
4. общия размер на очакваните приходи от прогнозираното развитие на дейността на "БАЕЗ" - АД.

(3) Сборът по ал. 2 се намалява със сумата от презастрахованите кредитни лимити по сключените от "БАЕЗ" - АД, договори за презастраховане.

(4) Застрахователният капацитет не може да надвишава сумата на предвидения размер на средствата от републиканския бюджет за изплащане на обезщетения по застрахователни договори по чл. 3 за съответната година, увеличена с коефициент, одобрен с решение на Министерския съвет.

(5) Коефициентът по ал. 4 се изчислява на базата на обосновка на отговорността, която "БАЕЗ" - АД, може да поеме за сметка на държавата при заделената за съответната година сума от републиканския бюджет, прогнозирания премиен приход и квота на щетимост и средно тарифно число.

(6) Методиката и редът за определяне на коефициента по ал. 4 се определят с наредба на Министерския съвет.

Чл. 10а. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2001 г., изм., бр. 103 от 2005 г.) (1) "БАЕЗ" - АД, е застраховател по смисъла на Кодекса за застраховането. Кодексът за застраховането се прилага за "БАЕЗ" - АД, доколкото с този закон не е уредено друго.

(2) Кодексът за застраховането не се прилага за дейността на "БАЕЗ" - АД, по този закон, с изключение на разпоредбите на част четвърта, които се прилагат за застрахователните правоотношения, възникнали по този закон.

Глава втора

(Предишен текст на глава трета - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

МЕЖДУВЕДОМСТВЕН СЪВЕТ ПО ЕКСПОРТНО ЗАСТРАХОВАНЕ

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) Към Министерския съвет се създава Междудомствен съвет по експортно застраховане за провеждане на държавната политика при застраховане и презастраховане по този закон на експортни рискове, свързани с производство и износ на български стоки и услуги или с осъществяване на български инвестиции в чужбина, който определя основните принципи в дейността на "БАЕЗ" - АД.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) Междуправителственият съвет се състои от 6 членове. Министърът на икономиката по право е председател на Междуправителствения съвет.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) Министърът на икономиката, министърът на финансите, министърът на земеделието и горите, министърът на външните работи и председателят на Комисията за финансов надзор предлагат свой представител за член на Междуправителствения съвет.

(4) Министър-председателят назначава членовете на Междуправителствения съвет и определя тяхното възнаграждение.

Чл. 12. (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.).

Чл. 13. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) Междуправителственият съвет:

1. приема краткосрочни стратегии и дългосрочна стратегия за подкрепа на износа на български стоки и услуги, осъществяване на български инвестиции в чужбина и изпълнение на проекти, свързани с износ на български стоки и услуги, включително в случаите на финансиране на проекти извън територията на Република България;

2. предлага ежегодно чрез министъра на икономиката на министъра на финансите размера на средствата по чл. 9, ал. 1 и 3, които да бъдат включени в проекта на закон за държавния бюджет на Република България за съответната година;

3. определя експозициите по държави;

4. определя обхвата на правомощията на управителните органи на "БАЕЗ" - АД, относно сключване на застрахователни договори и изплащане на обезщетения по застрахователни договори по този закон;

5. ежегодно подготвя годишен отчет за дейността по чл. 3 и го представя чрез министъра на икономиката в Министерския съвет до 31 май на следващата календарна година;

6. одобрява разходите за дейността на "БАЕЗ" - АД, по чл. 3;

7. определя начина на инвестиране на свободните средства по банковата сметка на "БАЕЗ" - АД, по чл. 14, ал. 2;

8. изисква от управителните органи на "БАЕЗ" - АД, информация за сключените застрахователни договори, териториален и секторен анализ на разпределението на застрахования износ и инвестиции, информация за размера на заявените кредитни лимити за застраховане и тяхното нарастване в съпоставка със застрахователния капацитет на "БАЕЗ" - АД;

9. изисква на всяко тримесечие от управителните органи на "БАЕЗ" - АД, информация относно изплатените застрахователни обезщетения и предстоящите за изплащане застрахователни обезщетения по сключени застрахователни договори по този закон;

10. приема и други решения във връзка с дейността на "БАЕЗ" - АД, по този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) Министерският съвет приема правилник за дейността на Междуправителствения съвет.

(3) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) Междуправителственият съвет прави предложение до Министерския съвет за приемане на решение за прехвърляне на сключените от "БАЕЗ" - АД, по реда на този закон застрахователни и презастрахователни договори в случай на откриване на производство за ликвидация или несъстоятелност на "БАЕЗ" - АД.

Глава трета

(Предишен текст на глава четвърта - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА

(Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2004 г.)

Чл. 13а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) (1) Държавата гарантира изплащането на застрахователни обезщетения за дейността по чл. 3. Застрахователни обезщетения за текущата година се изплащат до размера на предвидените в държавния бюджет средства по реда на чл. 9.

(2) Механизмът за заявяване на средствата по чл. 9 от централния бюджет и за изплащане на застрахователни обезщетения със средства по чл. 9, ал. 1 и 3 се определя с наредбата по чл. 10, ал. 6.

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) За дейността по този закон "БАЕЗ" - АД, води отделна аналитична счетоводна отчетност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) За извършването на финансовите операции във връзка с дейността по този закон се открива и води отделна банкова сметка на "БАЕЗ" - АД.

(3) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) Разпореждането със средствата по сметката по ал. 2 се извършва при условия и по ред, определени в правилника за дейността на Междуправителствения съвет.

(4) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) Средствата по сметката по ал. 2 се набират от:

1. застрахователни премии по сключени застрахователни договори от "БАЕЗ" - АД, по този закон;

2. трансфер на средства, определени със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, за дейността на "БАЕЗ" - АД, по чл. 3;

3. дарения и безвъзмездни помощи;

4. други приходи.

(5) (Отм., предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) Средствата от сметката се разходват за:

1. изплащане на застрахователни обезщетения по сключени застрахователни договори от "БАЕЗ" - АД, по този закон;
  2. изплащане на отстъпени премии при презастраховане на дейността на "БАЕЗ" - АД, от друг застраховател;
  3. изплащане на комисиони на чужд застраховател при презастраховането му от "БАЕЗ" - АД;
  4. административни разходи за дейността на "БАЕЗ" - АД, по този закон до размер, определен от Междуведомствения съвет;
  5. изплащане възнагражденията на членовете на Междуведомствения съвет;
  6. други извънредни разходи във връзка с дейността на "БАЕЗ" - АД, по този закон.
- (6) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) Годишната печалба от дейността по чл. 1, ал. 1 не се разпределя, а се отнася изцяло в отделен резерв, който се използва за покриване на загуби от дейността по този закон.

(7) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) Контролът върху финансовите операции във връзка с дейността по чл. 3 се осъществява от Сметната палата.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) (1) Средствата по сметката по чл. 14, ал. 2 не могат да се използват за удовлетворяване на задължения към кредитори по застрахователни договори, сключени от "БАЕЗ" - АД, за собствена сметка, както и за административни и други разходи на "БАЕЗ" - АД, за дейности извън посочените в чл. 3.

(2) В случай на обявяване на "БАЕЗ" - АД, в несъстоятелност средствата по сметката по чл. 14, ал. 2 не влизат в масата на несъстоятелността.

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) "БАЕЗ" - АД, периодично предоставя информация на Междуведомствения съвет за извършените операции по сметката по чл. 14, ал. 2.

Чл. 17. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) Приходите от дейността по чл. 3 и приходите по чл. 14, ал. 4, т. 3 и 4 се освобождават от държавни и местни данъци и такси.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

Параграф единствен. (Предишен § 1 - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) По смисъла на този закон:

1. "Български стоки" са стоките, чийто български произход е удостоверен с документ, издаден от компетентните органи на Република България.

2. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) "Български услуги" са услугите, предоставяни на чуждестранно физическо или юридическо лице от търговец, регистриран по Търговския закон.

3. (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) "Български инвестиции" са инвестициите, осъществени в чужбина от търговец, регистриран по Търговския закон.

4. (Предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) "Краткосрочен риск" е рискът за период до една година.

5. (Предишна т. 4, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) "Средносрочен риск" е рискът за период от една до пет години.

6. (Предишна т. 5, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) "Дългосрочен риск" е рискът за период над пет години.

7. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) "Загуби от производствен риск" са налице, когато изпълнението на договорните задължения или производството на поръчаните стоки е било прекратено за период от 6 последователни месеца, когато това прекратяване е причинено пряко и изключително от едно или повече от събитията, посочени като търговски риск за частноправни длъжници, както и от политически риск.

8. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) "Кредитен лимит" е максималният размер на покритие на застрахователя по износа на застрахования към определен длъжник във всеки момент по време на действие на застрахователния договор.

9. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) "Квота на щетимост" е отношението между нетните възникнали претенции и нетните спечелени премии за даден период.

10. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) "Средно тарифно число" е число, изчислено на базата на отношението на застрахования износ към получените премии.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(Загл. отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

§ 2. - § 3. (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на

Закона за експортното застраховане

(ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

§ 25. Министерският съвет приема и обнародва в "Държавен вестник" списъка на държавите с пазарен риск по чл. 5, ал. 2 в едномесечен срок от влизането в сила на този закон.

§ 26. Министерският съвет приема съответните изменения в правилника за дейността на Междуведомствения съвет по експортно застраховане в тримесечен срок от влизането в сила на този закон.